

Lindvay Márton Poenitentia tartó zsoltári¹

1620-ban Antwerpenben jelent meg először Antonius Suquet *Via vitae aeternae* című emblematikus meditációs-gyűjteménye, amelyet Derekey György kivonatos fordításában 1678-ban a nagyszombati nyomda is kiadott.² A költségeket Vizkeleti Lindvay Márton viselte, akinek egy terjedelmes költeménye olvasható a kötet végén.

Szabó Károly *Régi Magyar Könyvtár*ában idéz Derekey György ajánlásából. Lindvay Márton „gr. Eszterházy Miklós nádor és későbbi fiai, Pál és Ferenc parancsára nem annyira a jószágokat igazgatta, mint a lelkeket térengette, miért sebet is kapott.”³ Megemlíti még az ajánlás, hogy „a’kiket hogy az Anyaszentegyháznak üdvösséges aklában bétérengethetne, nem csak töllök való izetlenséget, de halálos gyűlölséget-is fel-venni öly kész vólt, hogy munkáját vérevel-is veréjékeztetné, úgy-mint akkor, mikor az értetleneknek az ösztön ellen való rugodozások miatt meg is sebesítettett,” továbbá: az Isten „minden javait és előmenetelét duplázta”, az uralkodó pedig „maga harminczadgyát bátran reá bízhatná”.

Lindvay Márton nevét hiába kerestük írói lexikonokban és a *Régi magyarországi szászok* című jegyzékben.⁴ Ezért próbáltunk a fentiekén kívül adatokat összeszedni róla.

1631 februárjában Pázmány Péter és Esterházy Miklós nádor közti levelet kézbesített.⁵ 1631. szeptember 15-én Pázmány Péter arról számolt be Batthyány Ádámnak, hogy a szempci plébániára helyezett Márton pap (valószínűleg Sobri Márton felsőőrsi prépost) egy emberét küldte dézsmája beszédésére, de Batthyány „egy Comornik István nevű szolgálja nemcsak nem hatta az Prépostságbeli Dézsmáját exigálni, hanem annak felette keményen meg is verte.”⁶ Talán valami hasonló eset miatt kaphatott verést Lindvay Márton. (Nem kizárt, hogy ő volt az említett esetben a dézsmabeszédő.)

Az Esterházyak családi levéltárában több levél maradt fenn tőle. 1646 májusában az erdélyi fejedelemtől járt követség tagja volt.⁷ A gazdasági témájú leveleken kívül érdekes Lindvay Márton és Vásárhelyi Nagy Gergely közös folyamodványa Esterházy Miklós nádorhoz: „Bellavári Miklós megvetvén igaz és törvényes koronás királyát, amellet hitit is, akivel egyébaránt is tisztí szerént köteles volt Őfelségéhez és a Sz. Koronához [...], az erdélyi Fejedelem Rákóczy György mellé állott s pártoskodott [...]” Kérlek Bellavári birtokait.⁸

¹ *Az örök életnek utya [...] alkalmas kepekkel ki-abrazolt és egynehány aitas elmelkedesekben [...] deakül megmagarázott [...]* SUCQUET Antal, [ford.] DEREKAY György. Nagyszombat, 1678. R₃₋₄. – Lindvay Mártonnak ajánlva. RMK I. 1879. 1226.

² TŰSKÉS, 1997. 41., 46.; KNAPP, 2003. 106–107.

³ L. RMK I. 1879. 1226. tételhez fűzött megjegyzést, illetve a kiadvány ajánlását.

⁴ RMSZ, 1989.

⁵ HANUY, 1910–1911. II. köt., 169., 171.

⁶ HANUY, 1910–1911., 211.

⁷ Magyar Országos Levéltár, P 124, nr. 683. Lindvay Márton levele Esterházy Lászlónak, Tokaj, 1646. május 13.

⁸ Magyar Országos Levéltár, P 123, 2. cs., Folyamodványok Esterházy Miklóshoz.

Lindvay Márton 1674-ben zálogjogon birtokolta a nyomtatványban nemesi előnevében szereplő Vizkeletet.⁹ Hogy pontosan hogyan és mivel érte el az 1678-ban Derekey György ajánlásában említett vagyonduplázást és előmenetelt, nem tudjuk megmondani. A fenti példák és analógiák azonban sejtetni engednek.

Az alább betűhíven közölt, Balassi-sorokból álló strófák kezdőbetűi Lindvay Márton nevét rögzítik. Derekey György a vers címirataként szintén őt nevezi meg szerzőként.

A' kinek neve a' versek fejekben vagyon, annak poenitentia tarto soltari

Levegő Egeknek, Menynek, és Tengernek
Bölcs alkotó Istene,
Hegyeknek, s' völgyeknek, el-terült vizeknek
Láthatatlan Örvénye.
Roppant seregeknek, bátor vitézeknek
Takargató Vezére.
Igasság szerető, s' mocskot nem szenvedő,
Mindeneknek létele;
Egek ékesítő, s' karok dicsőítő,
Reménségünk veleje.
Vadak legeltető, s' madarak éltető,
Ehezők eledele,
Bűnösök rettentő, s' kemény meg-büntető
Rettenetes veszélye.
Nemest nemtelentől, s' Királyt köz-legéntől
Futamtató fegyvere,
Országokat östül, henye hon-ült röstül
Másnak adó kész keze,
Meg-veszett Nemzettül, mint árulóitül
El-fordult őrizője,
Lelkünket testünktől, hirünket nevünktül,
El-választó jó vize.
Dicsőség, üdvösség, reménség, ékesség,
Büvölködő kút-feje,
ki ellen nincs tanács, nem-is fér oda gáncs,
Titkok bé-pecsétlője,
Meg-mocskolt lelkeknek, s' kardra hánt véreknek
Mosogató fördője,
Mély gondolatoknak, Angyali karoknak
Leg-magossabb teteje.
Vondd ki fegyveredett, széllett seregedet
Hozd egy új Zászló alá,
Hól Neved áldassék, ördög se hallassék,

⁹ BOROVSZKY, 189[?]. 128.

Vedd úgy jobb hónod alá,
 Hogy az undok vadtúl, s' kevély Góliáttúl.
 Ne tapossék láb alá,
 Mondhassuk örömmel, sok éneklésekkel
 Légyen Istennek hála.
 Atyai pálczádat, súlyos ostorodat,
 Meg-érdemlettük ugyan,
 Kik által sokáig, kedved jóvóltáig
 Szenvedtük-is nagy vígan,
 Kérvén Felségedet, szokott kegyelmedet,
 Mútasd olly irgalmassan,
 Te hozzád folyamók, s' irgalmasság várók,
 Ne légyünk csak számossan,
 Irgalmasságod kész, igassággal-is élsz,
 Békesség szeretője,
 Minden meg-térőknek, és benned hívőknek
 Kegyelmes őrizője,
 Keménynek, kevélynek, irigynek, fősvénynek
 Egy porázra füzője,
 Meg-hült paráznáknak, s' vén usorásoknak,
 Iszszonyú gyüölője.
 Mennyekből le-szállott, s' érettünk fel-válalt
 Emberi természetet,
 Eggyik Királyságbúl, s' halhatatlanságbúl
 Emelt-fel egy Keresztet,
 Vére fördőjével, s' kin-szenvedésével,
 A' kit felékesitet,
 Szegényre, Gazdagra, Királyra, Császárra,
 Büvön el-ki terjesztett.
 A' Szent Háromságban, s' hit ágazatiban
 Vallunk másod Személynek,
 Kinek Felségétől, s' rettentő Nevétől,
 Még a Poklok-is félnek,
 Az Angyali karok, s' nagy hatalmasságok,
 Almélkodva szemlélnék,
 Ő tekintetire, s' kemény nézésére
 Mindenek meg-rendülnek.
 Reám-is fordítsad kinaim tágitcsad,
 Kegyes tekintéseddél,
 Sok undokságimat, tudatlanságimat,
 Kegyelmessen töröld-el,
 Lelki süketségbül, s' ily fekélyességbül
 Mosogass Szent Véreddel,
 Szenvedésed drága légyen lelkem ára
 Kérlek, hogy ne veszszek el.
 Tellyes bünöm szagát, s' meg-utált rút dohát,
 Te elődben terjesztem,

S' ha tétovázok-is, s' két-felé kapok-is,
Tölled el nem rejthetem,
Kö-sziklák lyukait, vizek mily örvényit
Annyira nem tölthetem,
Mint hegyes szeg sákbúl, nagy rosda a' vasbúl,
Ne tessék fesletségem.
Orditok bünömben, s' bé-esett vermemben,
Csak te hozzád óhajtok,
Nincs-is más reménség, ha környékez kétség
Lábaidhoz borúlok,
Sok köny-húllatással, és fohászkodással,
Orczád előtt zokogok,
A' mig nem kegyelmesz, s' áldást reám nem vetcz
Addig mind ott sanyargok.
Nincs semmi kétségem, Christus üdvösségem,
Szent Anya reménségem,
Nékem ígért javát, s' ki-terjedett karját,
Bátran várja vénségem,
El-törli rútságát, s' régi álnokságát,
Adatik ürességem,
Grátiaját várjam, s' büneimet szánnyam,
Ez utolsó kességem. Amen.

Rövidítések és irodalomjegyzék

- HANUY
1910–1911 *Pázmány Péter összegyűjtött levelei*, I–II. Egybegyűjt. és sajtó alá rend. HANUY Ferenc. Budapest, 1910–1911.
- KNAPP
2003 KNAPP Éva: *Irodalmi enblematika Magyarországon a XVI–XVIII. században – Tanulmány a szimbolikus ábrázolásmód történetéhez*. Budapest, Universitas, 2003. (*Historia litteraria*, 14.)
- BOROVSKY
189[?] *Pozsony vármegye Pozsony vármegye [...]*. Szerk. BOROVSKY Samu. Budapest, 189[?]. (*Magyarország vármegyéi és városai*)
- RMK I.
1879 SZABÓ Károly: *Rég Magyar Könyvtár. Az 1531–1711. megjelent nyomtatványok könyvészeti kézikönyve* Budapest, 1879.
- RMSZ
1989 *Rég magyarországi szerzők*. Összeáll. PINTÉR Gábor–SZABÓ Géza. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, 1989. Kézirat gyanánt.
- TÜSKÉS
1997 TÜSKÉS Gábor: *A XVII. századi elbeszélő egyházi irodalom európai kapcsolatai (Nádasi János)*. Budapest, Universitas, 1997. (*Historia litteraria*, 3.)